

מחברת בבא בתרא - ו

מסכת בבא בתרא פרק ו

(צב,א) משנה: המוכר פירות לחברו, וזרען ולא צמחו, ואפילו זרע פשתן - אינו חייב באחריותן. **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: זרעוני גינה שאינן נאכלין, חייב באחריותן

גמרא: איתמר: המוכר שור לחבירו, ונמצא נגחן - **רב** אמר: הרי זה מקח טעות, ו**שמואל** אמר: יכול לומר לו: "לשחיטה מכרתיו לך!" {וליחזי: אי גברא דזבין לנכסתא, לנכסתא - אי לרדיא, לרדיא?!} <בגברא דזבין להכי ולהכי! {וליחזי: דמי, היכי נינהו?!} <לא! צריכא דאייקר בישראל, וקם בדמי רדיא {אי הכי, למאי נפקא מינה?!} <נפקא מינה לטרחא! הִיכי דמי? **(צב,ב)** אי דליכא לאישתלומי מיניה, ליעכב תורא בזויה! דאמרי אינשי: "מן מרי רשותיך, פארי אפרע!" <לא! צריכא דאיכא לאישתלומי מיניה - רב אמר: הרי זה מקח טעות - בתר רובא אזלינן, ורובא לרדיא זבני; ושמואל אמר לך: כי אזלינן בתר רובא, באיסורא - בממונא לא

סימן: אשה ועבד שור שורין ופירות

{מיתבי: האשה שנתאלמנה או נתגרשה, והיא אומרת: "בתולה נישאתי", והוא אומר: "לא, כי אלא אלמנה נשאתיך!" - אם יש עדים שיצאה בהינומא, וראשה פרוע, כתובתה מאתים - טעמא דאיכא עדים - הא ליכא עדים, לא! - ואמאי?! לימא: הלך אחר רוב הנשים, ורוב נשים בתולות נישאות?! <אמר **רבינא**: משום דאיכא למימר: רוב נשים בתולות נישאות, ומיעוט אלמנות. וכל הנישאת בתולה, יש לה קול - וזו, הואיל ואין לה קול, איתרע לה רובא! {אי כל הנישאות בתולות יש להן קול, כי איכא עדים, מאי הוי?!} מדלית לה קול, סהדי שקרי נינהו! | <אלא רב הנישאות בתולות, יש להן קול - וזו, הואיל ואין לה קול, איתרע לה רובא! {תא שמע: המוכר עבד לחברו, ונמצא גנב או קוביוסטוס - הגיעו לסטים מזויין או מוכתב למלכות - אומר לו: "הרי שלך לפניך!"

מחברת בבא בתרא - ו

~רישא, (צג,א) מאי טעמא? לאו משום דרובא הכי איתנהו?!
כלא! כולהו הכי איתנהו!

{תא שמע: שור שנגח את הפרה, ונמצא עוברת בצדה, ואינו ידוע אם עד שלא נגחה ילדה, או אם משנגחה ילדה - משלם חצי נזק לפרה, ורביע לולד ~ ואמאי?! לימא: "הלך אחר רוב פרות, ורוב פרות מתעברות ויולדות, והא ודאי מחמת נגיחה הפילה!" אהתם, משום דמספקא לן, דאיכא למימר: מקמה אתא, ומביעתותא הפילה. ואיכא למימר: מאחורה אתא, ומינגח נגחה והפילה - הוי ממון המוטל בספק, וכל ממון המוטל בספק, חולקין

^ לימא כתנאי: שור שהיה רועה, ונמצא שור הרוג בצדו - אף על פי שזה מנוגח וזה מועד ליגח, זה מנושך וזה מועד לישוך, אין אומרים בידוע שזה נגחו וזה נשכו! **רבי אחא** אומר: גמל האוחר בין הגמלים, ונמצא גמל הרוג בצדו, בידוע שזה הרגו ~ סברוה דרובא וחזקה, כי הדדי נינהו ~ לימא: רב דאמר כר' אחא, ושמואל דאמר כתנא קמא! אאמר לך רב: אנא דאמרי, אפילו לתנא קמא - עד כאן לא קאמר תנא קמא התם, אלא דלא אזלינן בתר חזקה, אבל בתר רובא אזלינן. ושמואל אמר לך: אנא דאמרי אפילו לר' אחא - עד כאן לא קאמר ר' אחא התם, אלא דאזלינן בתר חזקה, דהוא גופיה מוחזק - אבל בתר רובא, לא אזלינן

{תא שמע: המוכר פירות לחברו, וזרען ולא צמחו, ואפילו זרע פשתן - אינו חייב באחריותן ~ מאי "אפילו"? לאו "אפילו זרע פשתן, דרובא לזריעה זבני", ואפילו הכי, לא אזלינן בתר רובא! כתנאי היא, דתניא: המוכר פירות לחברו, וזרען ולא צמחו - זרעוני גינה שאין נאכלין, חייב באחריותן; זרע פשתן, אינו חייב באחריותן. **רבי יוסי** אומר: (צג,ב) נותן לו דמי זרע. אמרו לו: הרבה לוקחין אותו לדברים אחרים, מאן תנאי? ^ אילימא רבי יוסי ו"אמרו לו" - תרוייהו בתר רובא אזלי - מר אזיל בתר רובא

דאינשי, ומר אזיל בתר רובא דזריעה! אלא אי תנא קמא ור' יוסי, אי תנא קמא ו"אמרו לו"

תנו רבנן: מהו נותן לו? דמי זרע, ולא הוצאה. ויש אומרים: אף הוצאה גמלא? מאן "יש אומרים"? אמר רב חסדא: רבן שמעון בן גמליאל היא!

גהי רבן שמעון בן גמליאל?

אילימא: רבן שמעון בן גמליאל דמתניתין, דתנן: המוכר פירות לחבירו, וזרען ולא צמחו, ואפילו זרע פשתן, אינו חייב באחריותן - הא זרעוני גינה שאינן נאכלין, חייב באחריותן¹ - אימא סיפא: **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: זרעוני גינה שאינן נאכלין, חייב באחריותן - תנא קמא נמי, הכי קאמר: זרע פשתן הוא דאינו חייב באחריותן - הא זרעוני גינה שאינן נאכלין, חייב באחריותן! ~אלא לאו הוצאה איכא בינייהו - מר סבר: דמי זרע, ומר סבר: אף הוצאה?! {ממאי?! דלמא איפכא! אהא לא קשיא! - כל תנא בתרא, לטפויי מילתא קא אתי! {ודלמא כולה רבן שמעון בן גמליאל היא, וחסורי מחסרא, והכי קתני: המוכר פירות לחבירו, וזרען ולא צמחו, אפילו זרע פשתן - אינו חייב באחריותן,² רבן שמעון בן גמליאל, שרבן שמעון בן גמליאל אומר: זרעוני גינה שאינן נאכלין חייב באחריותן - הא זרע פשתן, אינו חייב באחריותן³

|אלא הא רבן שמעון בן גמליאל, דתניא: המוליד חטין לטחון, ולא לתתן ועשאן סובין או מורסן; קמח לנחתום, ואפאו פת ניפולין; בהמה לטבח, וניבלה - חייב, מפני שהוא בנושא שכר. **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: נותן לו דמי בושתו ודמי בושת אורחיו. וכן היה **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: מנהג גדול היה בירושלים:

1 רש"ל מחק זה

2 גם כאן הגרסה לפנינו "הא זרעוני גינה שאינן נאכלין חייב באחריותן", וגם כאן רש"ל מחקו

3 כל זה לפי גרסת רש"ל

מחברת בבא בתרא - ו

המוסר סעודה לחברו, וקלקלה - נותן לו דמי בשתו ודמי בושת אורחיו; עוד מנהג גדול היה בירושלים: מפה פרוסה על גבי הפתח - כל זמן שמפה פרוסה, אורחין נכנסין; נסתלקה המפה, אין האורחין נכנסין

משנה: המוכר פירות לחבירו, הרי זה מקבל עליו רובע טנופת לסאה; תאנים, מקבל עליו עשר מתולעות למאה; מרתף של יין, מקבל עליו עשר קוססות למאה; קנקנים בשרון, מקבל עליו עשר פיטסות למאה

גמרא: תאני **רב קטינא:** רובע קטנית לסאה {ועפרורית לא?!} והאמר **רבה בר חייא קטוספאה** משמיה **דרבה:** בורר צרור מגרנו של חברו, (**צד,א**) נותן לו דמי חטין קטנית, רובע - עפרורית, פחות מרובע {ועפרורית, רובע לא?!} והא תניא: המוכר פירות לחברו, חטין - מקבל עליו רובע קטנית לסאה; שעורים - מקבל עליו רובע נישובת לסאה; עדשים - מקבל עליו רובע עפרורית לסאה ~ מאי? לאו הוא הדין לחטים ולשעורין?! אשאני עדשים, דמיעקר עקרי להו! {אלא טעמא דעדשים דמיעקר עקרי להו, אבל חטי ושערי, לא?!} תפשוט מינה: חטי ושערי, דעפרורית לא מקבל! כלעולם חטי ושערי מקבל עפרורית - עדשים איצטריכא ליה, דסלקא דעתך אמינא: כיון דמיעקר עקרי להו, יותר מרובע נמי לקבל - קא משמע לך!

אמר **רב הונא:** אם בא לנפות, מנפה את כולו אמרי לה: דינא, ואמרי לה: קנסא - אמרי לה: דינא - מאן דיהיב זוזי, אפירי שפירי יהיב. ורובע, לא טרח איניש - יותר מרובע, טרח איניש. וכיון דטרח, טרח בכליה; ואמרי לה: קנסא - רובע שכיח - יותר, לא שכיח. ואיהו הוא דעריב. וכיון דעריב, קנסוהו רבנן בכליה

מחברת בבא בתרא - ו

סימן: כל תרי שטרי דראבין בר רב נחמן אונאה וקבלנותא

{מיתבי: כל סאה שיש בה רובע ממין אחר, ימעט - סברוה דרובע דכלאים כיותר מרובע דהכא, וקא תני "ימעט"! כלא! רובע דכלאים כי רובע דהכא דמי! {אי הכי, אמאי ימעט?! כמשום חומרא דכלאים! {אי הכי, (צד,ב) אימא סיפא: **רבי יוסי** אומר: יבור - אי אמרת בשלמא, כיותר מרובע טנופת דמי, בהא קא מיפלגי - תנא קמא סבר: לא קנסינן התירא אטו איסורא, ור' יוסי סבר: קנסינן ~אלא אי אמרת כרובע דמי, אמאי יבור?! אהתם היינו טעמא דר' יוסי משום דמיחזי כי מקיים כלאים

{תא שמע: שנים שהפקידו אצל אחד, זה מנה וזה מאתים - זה אומר: "מאתים שלי", וזה אומר: "מאתים שלי" - נותן לזה מנה ולזה מנה, והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו אהכי השתא! התם, ודאי מנה למר ומנה למר - הכא, מי יימר דלאו כוליה ערובי עריב?!

{תא שמע מסיפא: אמר ר' **יוסי**: אם כן, מה הפסיד הרמאי?! אלא הכל יהא מונח עד שיבא אליהו! אהכי השתא! התם, ודאי איכא רמאי - הכא, מי יימר דערובי עריב?!

{תא שמע: שטר שיש בו רבית, קונסין אותו, ואינו גובה לא את הקרן ולא את הרבית, דברי ר' **מאיר** אהכי השתא! התם, משעת כתיבה הוא דעבד ליה שומא - הכא, מי יימר דערובי עריב?!

{תא שמע מסיפא: **וחכמים** אומרים: גובה את הקרן, ואינו גובה את הרבית אהכי השתא! התם, ודאי קרנא דהתירא הוא - הכא, מי יימר דכוליה לא ערובי עריב?!

{תא שמע: דתני **רבין בר רב נחמן**: לא את המותר בלבד הוא מחזיר, אלא מחזיר לו את כל הרבעין כולן - אלמא היכא דבעי אהדורי, כולה מהדר! אהכי השתא! (צה,א) התם, "הן חסר, הן יתיר" אמר ליה. מיהו, רביע לא חשיב, יתר מרביע חשיב - דכיון

מחברת בבא בתרא - ו

דחזי ליה לאיצטרופי בתשעת קבין, הויה לה ארעא חשיבתא
באפי נפשא, והדרא

{תא שמע: האונאה: פחות משתות, נקנה מקח; יותר משתות, בטל
מקח; שתות, קנה ומחזיר אונאה ~ אמאי?! ליהדר עד פחות
משתות! - שמע מינה: כל היכי דבעי לאהדורי, כולה מהדר אהכי
השתא! התם, מעיקרא "שוה בשוה" אמר ליה - מיהו, פחות
משתות לא ידיעה במנה, ומחיל איניש; שתות, ידיעה ולא מחיל
איניש; יתר משתות, מקח טעות הוא, ובטל מקח

{תא שמע: המקבל שדה מחברו ליטע, הרי זה מקבל עליו עשר
בוריות למאה - יותר מכאן, מגלגלין עליו את הכל אמר ר' הונא
בריה דרב יהושע: כל יתר מכאן כבא ליטע מתחלה דמי

מרתף של יין, מקבל עליו עשר קוססות למאה -- גהיכי דמי? אי
דאמר ליה "מרתף של יין" סתם, קשיא; אי דאמר ליה "מרתף זה
של יין", קשיא; אי דאמר ליה "מרתף זה", קשיא! - דתניא: "מרתף
של יין אני מוכר לך", נותן לו יין שכולו יפה; "מרתף זה של יין
אני מוכר לך", נותן לו יין הנמכר בחנות; "מרתף זה אני מוכר
לך", אפילו כולו חומץ, הגיעו! <לעולם דאמר ליה "מרתף של יין"
סתם, ותני ברישא דברייתא "ומקבל עליו עשר קוססות למאה" {
ובסתם, מי מקבל?! והא תאני ר' חייא: המוכר חבית יין לחברו,
נותן לו יין שכולו יפה! אשאני חבית, דכולא חד חמרא הוא

{והא תני רב זביד דבי ר' אושעיא: "מרתף של יין אני מוכר לך",
נותן לו יין שכולו יפה; "מרתף זה של יין אני מוכר לך", נותן לו
יין שכולו יפה, ומקבל עליו עשר קוססות למאה, (צה, ב) וזהו אוצר
ששנו חכמים במשנתנו | אלא מתניתין נמי דאמר ליה "זה" {
קשיא "זה" א"זה" לא קשיא! הא דאמר ליה למקפה, הא דלא
אמר ליה למקפה - דרב זביד, דאמר ליה למקפה - ברייתא, דלא
אמר ליה למקפה - הלכך "מרתף של יין", ואמר ליה למקפה, נותן

מחברת בבא בתרא - ו

לו יין שכולו יפה; "מרתף זה של יין", ואמר ליה למקפה, נותן לו יין שכולו יפה, ומקבל עליו עשר קוססות למאה; "מרתף זה של יין" ולא אמר ליה למקפה, נותן לו יין הנמכר בחנות

גאיבעיא להו: "מרתף של יין", ולא אמר ליה למקפה, מאי? פליגי בה **רב אחא ורבינא** - חד אמר: מקבל, וחד אמר: לא מקבל. מאן דאמר מקבל, דייק מדרב זביד, דקתני: "מרתף של יין אני מוכר לך", נותן לו יין שכולו יפה ~ ואוקימנא דאמר ליה למקפה - טעמא דאמר ליה למקפה - הא לא אמר ליה למקפה, מקבל! ומאן דאמר לא מקבל, דייק מברייתא, דקתני: מרתף של יין אני מוכר לך - נותן לו יין שכולו יפה ~ ואוקימנא דלא אמר ליה למקפה

{ולמאן דדייק מדרב זביד, קשיא ברייתא! אכסורי מחסרא, והכי קתני: במה דברים אמורים? דאמר ליה למקפה! - הא לא אמר ליה למקפה, מקבל. ו"מרתף זה של יין" ולא אמר ליה למקפה, נותן לו יין הנמכר בחנות

{ולמאן דדייק מברייתא, קשיא דרב זביד, דאוקימנא דאמר ליה למקפה - הא לא אמר ליה למקפה, מקבל! אהוא הדין דאף על גב דלא אמר ליה למקפה, לא מקבל. והאי דאוקימנא דאמר ליה למקפה, משום דקשיא "זה" א"זה"!

אמר **רב יהודה**: יין הנמכר בחנות, מברכין עליו "בורא פרי הגפן".
ורב חסדא אמר: גבי חמרא דאקרים, למה לי?!

{מיתבי: על הפת שעפשה, ועל היין שהקרים, ועל תבשיל שעברה צורתו, אומר: "שהכל נהיה בדברו" אמר **רב זביד**: מודה רב יהודה בפורצמא דמיזדבן אקרנתא

אמר ליה **אביי לרב יוסף**: גהא רב יהודה, הא רב חסדא - מר, כמאן סבירא ליה? אמר ליה: מתניתא ידענא, (**צו,א**) דתניא:

מחברת בבא בתרא - ו

הבודק את החבית, להיות מפריש עליה תרומה והולך, ואחר כך נמצאת חומץ - כל שלשה יום, ודאי - מכאן ואילך, ספק גמאי קאמר? אומר ר' יוחנן: הכי קאמר: כל שלשה ימים הראשונים, ודאי יין - מכאן ואילך, ספק גמאי טעמא? אומר מעילאי עקר, והאי טעימיה ולא עקר - אם תמצא לומר בטר דטעימיה עקר, הוה ריחא חלא וטעימיה חמרא, וכל ריחיה חלא וטעימיה חמרא, חמרא!

<<אורי יהושע בן לוי אמר: כל שלשה ימים האחרונים, ודאי חומץ - מכאן ולהלן, ספק גמאי טעמא? אומר מתתאי עקר, ואימור: עקר, ולא אדעתיה ~ ואם תמצא לומר מעילאי עקר, והא טעימיה ולא עקר - דלמא בטר דטעימיה עקר, הוה ריחיה חלא וטעימיה חמרא, וריחיה חלא וטעימיה חמרא, חלא!

<<דרומאי מתנו משמיה דר' יהושע בן לוי: ראשונים, ודאי יין; אחרונים, ודאי חומץ; אמצעיים, ספק {הא גופא קשיא! אמרת: ראשונים ודאי יין - אלמא ריחיה חלא וטעימיה חמרא, חמרא! והדר אמרת: אחרונים ודאי חומץ - אלמא ריחיה חלא וטעימיה חמרא, חלא! כגון דאשתכח חלא סיפתקא, דאי לאו דעקר תלתא יומי, לא הוה משתכח חלא סיפתקא
גמאן פשט ליה? אפליגי בה **רב מרי ורב זביד** - חד אמר כרבי יוחנן, וחד אמר כרבי יהושע בן לוי

איתמר: המוכר חבית יין לחברו, והחמיצה - אמר **רב**: כל שלשה ימים הראשונים, ברשות מוכר - מכאן ואילך, ברשות לוקח. (**צו**), **(ב) ושמואל** אמר: חמרא אכתפא דמאריה שוואר

עבד **רב יוסף** עובדא כוותיה דרב בשיכרא, וכוותיה דשמואל בחמרא. והלכתא כוותיה דשמואל

מחברת בבא בתרא - ו

תנו רבנן: אחד שכר תמרים, ואחד שכר שעורים, ואחד שמרי יין, מברכין עליהם "שהכל נהיה בדברו". אחרים אומרים: שמרים שיש בהם טעם יין, מברך עליהן "בורא פרי הגפן"

רבה ורב יוסף, דאמרי תרוייהו: אין הלכה כאחרים

אמר **רבא**: דכולי עלמא, רמא תלתא ואתא ארבעה, חמרא הוא #רבא לטעמיה, דאמר **רבא**: כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא, לאו חמרא הוא#; רמא תלתא ואתא תלתא, ולא כלום הוא - כי פליגי דרמא תלתא ואתא תלתא ופלגא. דרבנן סברי: תלתא עייל, תלתא נפיק. פש ליה פלגא, ופלגא בשיתא פלגי מיא, ולא כלום הוא. ואחרים סברי: תלתא עול, תרין ופלגא נפיק - פש ליה כוזא, וכוזא בתרי ופלגא, חמרא מעליא הוא!

{וביותר מכדי מדתו, מי פליגי?! והא תנן: (צזא) המתמד ונתן מים במדה, ומצא כדי מדתו, פטור. ור' יהודה מחייב ~עד כאן, לא פליגי אלא בכדי מדתו - אבל ביותר מכדי מדתו, לא פליגי! אהא הדין, דאפילו ביותר מכדי מדתו פליגי, והאי דקא מיפלגי בכדי מדתו, להודיעך כחו דר' יהודה

בעא מיניה **רב נחמן בר יצחק מרב חייא בר אבין**: שמרים שיש בהן טעם יין, מהו? אמר ליה: מי סברת חמרא הוא?! קיוהא בעלמא הוא!

תנו רבנן: שמרים של תרומה, ראשון ושני אסור, ושלישי מותר. **רבי מאיר** אומר: אף שלישי בנותן טעם. ושל מעשר, ראשון אסור, שני מותר. **רבי מאיר** אומר: אף שני בנותן טעם. ושל הקדש, שלישי אסור ורביעי מותר. ר' **מאיר** אומר: אף רביעי בנותן טעם {ורמינהי: של הקדש לעולם אסור, ושל מעשר לעולם מותר - קשיא הקדש אהקדש, קשיא מעשר אמעשר! אהקדש אהקדש לא

מחברת בבא בתרא - ו

קשיא - כאן בקדושת הגוף, כאן בקדושת דמים; מעשר אמעשר
נמי לא קשיא - כאן במעשר ודאי, כאן במעשר דמאי

אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יהוצדק: כדרך שאמרו לענין
איסורן, כך אמרו לענין הכשירן ג' הכשירן דמאי? אי דמאי,
אכשורי מכשרי! אי דחמרא, אכשורי מכשרי! לא! צריכא שתמדו
במי גשמים! זוכיון דקא שקיל ורמי להו למנא, אחשבינהו! לא!
צריכא שנתמד מאליו! זוכיון דקא נגיד קמא קמא, אחשבינהו!
אמר רב פפא: בפרה ששותה ראשון ראשון!

אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב: אין אומרים קידוש היום אלא
על היין הראוי לינסך על גבי המזבח ג' למעוטי מאי? אילימא
למעוטי יין מגתו - והא תאני ר' חייא: יין מגתו לא יביא, ואם
הביא כשר - וכיון דאם הביא כשר, אנו, אפילו לכתחלה נמי! (צז,
ב) דאמר רבא: סוחט אדם אשכול של ענבים ואומר עליו קידוש
היום ג' ואלא למעוטי מפיה ומשוליה - והא תני רבי חייא: מפיה
ומשוליה לא יביא, ואם הביא כשר! ג' ואלא למעוטי יין כושי,
בורק, היליסטון, של מרתף, של צמוקים - והא תניא בכולן: לא
יביא, ואם הביא, כשר! אאלא למעוטי יין קוסס, מזוג, מגולה, ושל
שמרים, ושריחו רע, דתניא בכולן "לא יביא, ואם הביא פסול"
ג' למעוטי מאי? ג' אי למעוטי קוסס - פלוגתא דר' יוחנן ור' יהושע
בן לוי היא! ג' אי למעוטי מזוג - עלוי עלייה! דאמר רבי יוסי
ברבי חנינא: מודים חכמים לר' אליעזר בכוס של ברכה, שאין
מברכין עליו עד שיתן לתוכו מים ג' אי למעוטי מגולה - סכנה
היא ג' אי למעוטי של שמרים - היכי דמי? ג' אי דרמא תלתא
ואתא ארבעה, חמרא מעליא הוא! ג' אי דרמא תלתא ואתא
תלתא ופלגא, פלוגתא דרבנן ואחרים היא! אאלא למעוטי שריחו
רע! אאויבעית אימא: לעולם למעוטי מגולה, ואף על גב דעבריה

מחברת בבא בתרא - ו

במסנת כר' נחמיה, אפילו הכי (מלאכי א) "הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך"

זבעא מיניה **רב כהנא חמוה דרב משרשיא מרבא**: חמר חווריין, מהו? אמר ליה: (משלי כג) "אל תרא יין כי יתאדם"

קנקנים בשרון, מקבל עליו עשר פיטסות למאה - תאנא: פיטסות נאות ומגופרות

משנה: המוכר יין לחבירו והחמיץ, אינו חייב באחריותו. ואם ידוע שיינו מחמיץ, הרי זה מקח טעות. ואם אמר לו: "יין (צח,א) מבושם אני מוכר לך", חייב להעמיד לו עד העצרת; ו"ישן", משל אשתקד; ו"מיושן", משל שלש שנים

גמרא: אמר ר' יוסי בר' חנינא: לא שנו אלא בקנקנים דלוקח, אבל בקנקנים דמוכר, אמר ליה: "הא חמרך, והא קנקנד!" זוכי קנקנין דמוכר, מאי הוי?! לימא ליה: "לא איבעי לך לשהויי!" כלא! צריכא דאמר ליה: "למקפה" זומאי דוחקיה דר' יוסי בר' חנינא לאוקמא למתניתין בקנקנין דלוקח, ודאמר ליה "למקפה"?! לוקמא בקנקנין דמוכר, ודלא אמר ליה "למקפה"?! אמר **רבא**: מתניתין קשיתיה, דקתני: אם ידוע שיינו מחמיץ, הרי זה מקח טעות ~אמאי?! לימא ליה: "לא איבעי לך לשהויי!" - אלא לאו שמע מינה דאמר ליה "למקפה"! - שמע מינה!

ופליגא דרב חייא בר יוסף, דאמר **רב חייא בר יוסף**: חמרא, מזלא דמריה גרים, שנאמר: (חבקוק ב:ה) "ואף כי היין בוגד גבר יהיר ולא ינוה"

אמר **רב מרי**: האי מאן דיהיר, אפילו אינשי ביתיה לא מיקבל, שנאמר: "גבר יהיר ולא ינוה" - מאי "ולא ינוה"? בנוה שלו!

מחברת בבא בתרא - ו

אמר ר' יהודה אמר רב: כל המתגאה בטלית של תלמיד חכמים, ואינו תלמיד חכמים, אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה - כתיב הכא: "ולא ינוה", וכתוב התם: (שמות טו) "אל נוה קדשך" אמר רבא: האי מאן דזבין ליה חביתא דחמרא לחנוואה אדעתא לסבויה, ותקיף אפלגא או אתילתא - דינא הוא דמקבל לה מיניה. ולא אמרן אלא דלא שני בברזא, אבל שני בברזא, לא. ולא אמרן אלא דלא מטא יומא דשוקא, אבל מטא יומא דשוקא, לא ואמר רבא: האי מאן דקביל חמרא אדעתא דממטי ליה לפרוותא דוול שפט, ואדמטי התם זל - דינא הוא דמקבל ליה גאיבעיא להו: הוה חלא, מאי? אמר ליה רב הלל לרב אשי: כי הואן בי רב כהנא, אמר לן: חלא, לא! - ודלא כר' יוסי בר' חנינא. ואיכא דאמרי: אפילו חלא נמי מקבל - כמאן? כר' יוסי בר' חנינא! "ישן", משל אשתקד; ו"מיושן", משל שלש שנים -- (צחב) תאנא: ומיישן והולך עד החג

משנה: המוכר מקום לחבירו, וכן המקבל מקום מחבירו לעשות לו בית חתנות לבנו, ובית אלמנות לבתו - בונה ארבע אמות על שש, דברי ר' עקיבא. רבי ישמעאל אומר: רפת בקר היא זו! הרוצה לעשות רפת בקר, בונה ארבע אמות על שש; בית קטן, שש על שמנה; גדול, שמנה על עשר; טרקלין, עשר על עשר - רומו כחצי ארכו וכחצי רחבו. ראייה לדבר - רבן שמעון בן גמליאל אומר: כבנין ההיכל

גמרא: {למה לי למיתנא "בית חתנות לבנו ובית אלמנות לבתו"?! ליתני: "בית חתנות לבנו ולבתו, ובית אלמנות לבנו ולבתו"?! <מלתא אגב אורחיה קמשמע לן: דלא דרכא דחתנא למידר בי חמוה, כדכתיב בספר בן סירא: "הכל שקלתי בכף מאזנים ולא מצאתי קל מסובין, וקל מסובין חתן הדר בבית חמיו, וקל מחתן

מחברת בבא בתרא - ו

אורח מכניס אורח, וקל מאורח, משיב דבר בטרם ישמע, שנאמר:
"משיב דבר בטרם ישמע אולת היא לו וכלמה"

רבי ישמעאל אומר: רפת בקר היא זו! הרוצה לעשות רפת בקר, בונה ארבע אמות על שש -- גרפת בקר, מאן קתני לה? איכא דאמר: ר' ישמעאל קתני לה, ואיכא דאמר: ר' עקיבא קתני לה - איכא דאמר: ר' עקיבא קתני לה, והכי קאמר: אף על פי שרפת בקר היא, פעמים שאדם עושה דירתו כרפת בקר. ואיכא דאמר: ר' ישמעאל קתני לה, והכי קאמר: שהרוצה לעשות רפת בקר, עושה ארבע אמות על שש

טרקלין עשר על עשר -- גמאי טרקלין? אקובתא בי וורדי!
תאני: וקנתיר, שתים עשרה על שתים עשרה גמאי קנתיר? אתרבץ אפדני

רומו כחצי ארכו וכחצי רחבו. ראייה לדבר - **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: כבנין ההיכל -- "ראייה לדבר", מאן קתני לה? איכא דאמר: רבן שמעון בן גמליאל קתני לה, והכי קאמר: "ראייה לדבר, מנין? אאמר רבן שמעון בן גמליאל: הכל כבנין היכל". ואיכא דאמר: תנא קמא קתני לה, ורבן שמעון בן גמליאל אתמוהי קא מתמה, והכי קאמר ליה לתנא קמא: "ראייה מנין? מבנין היכל?! אטו כולי עלמא, כבנין היכל עבדי?!"

תניא: אחרים אומרים: רומו כקורותיו גולימא: "רומו כרחבו"?!
אאיבעית אימא: ביתא מעילאי רווח. ואיבעית אימא: משום דאיכא בי כווי

רבי חנינא נפק לקרייתא. רמו ליה קראי אהדדי: כתיב: (מלכים א ו:ב) "והבית אשר בנה המלך שלמה לה' ששים אמה ארכו ועשרים

מחברת בבא בתרא - ו

רחבו ושלשים אמה קומתו", וכתוב: (מלכים א ו:כ) "ולפני הדביר עשרים אמה אורך ועשרים אמה רחב ועשרים אמה קומתו" אמר להו: כי קא חשיב, משפת כרובים ולמעלה גמאי קמשמע לך? (**צט**, **א**) אהא קא משמע לך: למטה כלמעלה - מה למעלה, אין משמש כלום - אף למטה, אין משמש כלום

מסייע ליה לר' לוי, דאמר ר' לוי, ואיתימא רבי יוחנן: דבר זה מסורת בידינו מאבותינו: מקום ארון וכרובים אינו מן המדה. תניא נמי הכי: ארון שעשה משה, יש לו ריוח עשר אמות לכל רוח ורוח

אמר רבנאי אמר שמואל: כרובים בנס הן עומדין, שנאמר: (מלכים א ו:כד) "וחמש אמות כנף הכרוב האחת וחמש אמות כנף הכרוב השנית עשר אמות מקצות כנפיו ועד קצות כנפיו" - גופייהו, היכא הוו קיימי?! אלא שמע מינה: בנס הן עומדין!

{מתקיף לה אביי: ודלמא בולטין כתרנגולין הוו קיימי!} {מתקיף לה רבא: ודלמא זה שלא כנגד זה הוו קיימי!} {מתקיף לה רב אחא בר יעקב: ודלמא באלכסונא הוו קיימי!} {מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע: ודלמא ביתא מעילאי רווח!} {מתקיף לה רב פפא: ודלמא מיכף הוו כייפי ידייהו!} {מתקיף לה רב אשי: ודלמא שלחופי הוו משלחפי!}

גכיצד הן עומדין? ארבי יוחנן ור' אלעזר, חד אמר: פניהם איש אל אחיו, וחד אמר: פניהם לבית ולמאן דאמר פניהם איש אל אחיו, הא כתיב: (דברי הימים ב ג) "ופניהם לבית!" אלא קשיא! כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום! ולמאן דאמר ופניהם לבית, הא כתיב: (שמות כה) "ופניהם איש אל אחיו!" אדמצדדי אצדודי! דתניא: אונקלוס הגר אמר: כרובים (דברי הימים ב ג:י) "מעשה צעצועים" הן, ומצודדים פניהם, כתלמיד הנפטר מרבו

מחברת בבא בתרא - ו

משנה: מי שיש לו בור לפניו מביתו של חברו - נכנס בשעה שדרך בני אדם נכנסין, ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין. ואינו מכניס בהמתו ומשקה מבורו, אלא ממלא ומשקה מבחוץ. וזה עושה לו פותחת, וזה עושה לו פותחת

גמרא: פותחת להיכא? אמר ר' יוחנן: שניהם לבור {בשלמא בעל הבור, בעי לאשתמורי מיא דבוריה - אלא בעל הבית, למה ליה?!} אמר ר' אלעזר: (צט,ב) משום חשד אשתו

משנה: מי שיש לו גינה לפניו מגינתו של חברו - נכנס בשעה שדרך בני אדם נכנסים, ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין. ואינו מכניס לתוכה תגרין, ולא יכנס מתוכה לתוך שדה אחרת. והחיצון זורע את הדרך. נתנו לו דרך מן הצד מדעת שניהן, נכנס בשעה שהוא רוצה, ויוצא בשעה שרוצה, ומכניס לתוכה תגרין. ולא יכנס מתוכה לתוך שדה אחרת. זה וזה אינן רשאים לזורעה

גמרא: אמר ר' יהודה אמר שמואל: "אמה בית השלחין אני מוכר לך", נותן לו שתי אמות לתוכה, ואמה מכאן ואמה מכאן לאגפיה; "אמה בית הקילון אני מוכר לך", נותן לו אמה אחת לתוכה, וחצי אמה מכאן וחצי אמה מכאן לאגפיה, וְאוֹתָן אַגְפֵּיִם, מי זורעם? <רב יהודה אמר שמואל: בעל השדה זורעם ><רב נחמן אמר שמואל: בעל השדה נוטעם - מאן דאמר זורעם, כל שכן נוטעם - ומאן דאמר נוטעם - אבל זורעם, לא! חלחולי מחלחולי!

ואמר רב יהודה אמר שמואל: אמת המים שכלו אגפיה, מתקנה מאותה שדה - בידוע שלא כלו אגפיה אלא באותה שדה {מתקיף לה רב פפא: ולימא ליה: "מייך אשפלוה לארעיד!"} - אלא אמר רב פפא: שעל מנת כן קבל עליו בעל השדה

משנה: מי שהיתה דרך הרבים עוברת לתוך שדהו, נטלה ונתן להם מן הצד, מה שנתן נתן, ושלו לא הגיעו. דרך היחיד, ארבע אמות; דרך הרבים, שש עשרה אמה; דרך המלך, אין לה שיעור; דרך הקבר, אין לה שיעור. המעמד, **דייני צפורי** אמרו: בית ארבעה קבין

גמרא: ואמאי שלו לא הגיעו?! לינקוט פזרא וליתיב?! - שמעת מינה: לא עביד איניש דינא לנפשיה, אפילו במקום פסידא! אמר **רב זביד** משמיה **דרבא:** גזירה **שמא יתן** להן דרך עקלתון <<**רב משרשיא** משמיה **דרבא** אמר: **בנותן** להם דרך עקלתון (**ק,א**) <<**רב אשי** אמר: כל מן הצד, דרך עקלתון היא - קרובה לזה ורחוקה לזה!

{ולימא להו: "שקלו דיככו והבו לי דידי!"? אהא מני? רבי אליעזר היא! דתניא: **ר' יהודה** אומר משום **רבי אליעזר:** רבים שבררו דרך לעצמם, מה שבררו, בררו; לרבי אליעזר, רבים גזלנים נינהו?! אמר **רב גידל** אמר **רב:** כגון שאבדה להן דרך באותה שדה {אי הכי, אמאי אמר **רבה בר רב הונא** אמר **רב:** אין הלכה כר' אליעזר?! אמאן דמתני הא, לא מתני הא גוטעמא מאי? אמשום דרב יהודה, דאמר **רב יהודה:** מצר שהחזיקו בו רבים, אסור לקלקלו

גור' אליעזר, רבים במאי קנו ליה? אבהילוכא! דתניא: הלך בה לארכה ולרחבה, קנה מקום הילוכו, דברי **ר' אליעזר**. **וחכמים** אומרים: אין הילוך מועיל כלום, עד שיחזיק

אמר **ר' אלעזר:** מאי טעמא דר' אליעזר? דכתיב: (בראשית יג) "קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה" %ורבנן: התם, משום חביבותא דאברהם הוא דקאמר ליה הכי, כדי שיהא נוח לכבוש לפני בניו

אמר **ר' יוסי בר' חנינא:** מודים חכמים לר' אליעזר בשביל של כרמים, הואיל ונעשה להילוך, נקנה בהילוך

כי אתו לקמיה **דרב יצחק בר אמי**, אמר להו: הבו ליה, כי היכי דדרי טונא דשבישתא והדר. ולא אמרן אלא דמסיימין מחיצתא, אבל לא מסיימין מחיצתא, כי היכי דשקיל כרעא ומנח כרעא

דרך היחיד, ארבע אמות -- תנא: **אחרים** אומרים: כדי שיעבור חמור במשא. אמר **רב הונא**: הלכה כאחרים⁴. **דייני גולה** אומרים⁵: שני גמדים ומחצה. ואמר **רב הונא**: הלכה כדייני גולה { והאמר **רב הונא**: הלכה כאחרים!?! <אידי ואידי, חד שיעורא הוא!

דרך הרבים, שש עשרה אמה -- תנו רבנן: דרך היחיד, ארבע אמות; דרך מעיר לעיר, שמונה אמות; (**ק,ב**) דרך הרבים, שש עשרה אמות; דרך ערי מקלט, שלשים ושתים אמות #אמר ר' **הונא**: מאי קראה? דכתיב: (דברים יט) "תכין לך הדרך" - "דרך" - "הדרך"

דרך המלך, אין לה שיעור -- שהמלך פורץ גדר לעשות לו דרך, ואין ממחין בידו

דרך הקבר אין לה שיעור -- משום יקרא דשכבא

המעמד - **דייני צפורי** אמרו: בית ארבעה קבין -- תנו רבנן: המוכר קברו, דרך קברו, מקום מעמדו, ובית הספדו - באין בני משפחה וקוברין אותו על כרחו, משום פגם משפחה

תנו רבנן: אין פוחתין משבעה מעמדות ומושבות למת, כנגד (קוהלת א) "הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל" ;אמר ליה **רב אחא בריה דרבא לרב אשי**: היכי עבדי? <אמר ליה: כדתניא: אמר **רבי יהודה**: ביהודה, בראשונה לא היו פוחתין

4 יש גורסים: "ותניא אידך"

5 יש שלא גורסים "אומרים"

מחברת בבא בתרא - ו

משבעה מעמדות ומושבות למת, כגון "עמדו יקרים, עמודו! שבו יקרים, שבו!" אמרו לו: אם כן, אף בשבת מותר לעשות כן! אחתיה דרמי בר פפא הוה נסיבא ליה לרב אויא. שכיבא. עבד לה מעמד ומושב. אמר ר' יוסף: טעה בתרתי! טעה שאין עושין אלא בקרובים, והוא עבד אפילו ברחוקים. וטעה שאין עושין אלא ביום ראשון, והוא עבד ביום שני. **אביי** אמר: בהא נמי טעה: שאין עושין אלא בבית הקברות, והוא עשה בעיר. **רבא** אמר: בהא נמי טעה, שאין עושין אלא במקום שנהגו, והתם לא נהוג {מיתבי: אמרו לו: אם כן, אף בשבת מותר לעשות כן! - ואי אמרת בבית הקברות וביום ראשון - בית הקברות בשבת, מאי בעי?! >בעיר הסמוכה לבית הקברות, דאמטיוהו בין השמשות

משנה: המוכר מקום לחברו לעשות לו קבר, וכן המקבל מחברו לעשות לו קבר, עושה תוכה של מערה ארבע אמות על שש, ופותח לתוכה שמונה כוכין - שלש מכאן, ושלש מכאן, ושנים מכנגדן. וכוכין, ארכן ארבע אמות, ורומן שבעה⁶, **(קא,א)** ורחבן ששה. **רבי שמעון** אומר: עושה תוכה של מערה שש אמות על שמונה, ופותח לתוכה שלשה עשר כוך - ארבעה מכאן, וארבעה מכאן, ושלשה מכנגדן, ואחד מימין הפתח, ואחד מן השמאל. ועושה חצר על פי המערה שש על שש, כמלא המטה וקובריה, ופותח לתוכה שתי מערות, אחת מכאן, ואחת מכאן. **רבי שמעון** אומר: ארבע לארבע רוחותיה. **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: הכל לפי הסלע

גמרא: גהני תרי, להיכא שדי להו? ^ אי לבראי - הא קמיתדשי להו! ותו: הא תנן: חצר הקבר, העומד בתוכו טהור >אמר **רבי יוסי ברבי חנינא:** דעביד להו כמין נגר {והא אמר ר' יוחנן: **(קא,ב)** קבורת חמורים היא זו! >לר' יוחנן, דעביד להו בקרן זוית {והא נגעי כוכין להדדי! >אמר **רב אשי:** במעמיק! דאי לא תימא הכי,

6 כן צריך לומר, וכן ברשב"ם, אבל לפננו "שבע"

מחברת בבא בתרא - ו

ארבע מערות לר' שמעון, היכי עביד להו?! הא קא נגעי כוכין להדדי! אלא במעמיק! - הכא נמי, במעמיק!

רב הונא בריה דרב יהושע אמר: ארבע מערות לר' שמעון, דעביד להו כי חרותא #והא דרב הונא בריה דרב יהושע ברותא היא - מכדי כל אמתא בריבועא, אמתא ותרי חומשי באלכסונא, כמה הוי להו? חד סרי וחומשא! כוכין, כמה הוו? תמניא! תמניא בחד סרי וחומשא, היכי משכחת לה?! - אלא הא דרב הונא בריה דרב יהושע ברותא היא!

ואי בעית אימא: כדאמר **רב שישא בריה דרב אידי**: בניפלי - הכא נמי, בניפלי!

תנן התם: המוצא מת מושכב כדרכו, נוטלו ואת תפוסתו; שנים, נוטלן ואת תפוסתן; **(קב"א)** מצא שלשה, אם יש ביניהן מארבע עד שמונה, הרי זו שכונת קברות, ובודק ממנו ולהלן עשרים אמה. מצא אחד בסוף עשרים אמה, בודק ממנו ולהלן עשרים אמה, שרגלים לדבר - שאילו מתחלה מצאו, נוטלו ואת תפוסתו

אמר מר: מארבע ועד שמונה - גמני? אי רבנן, הא אמרי: ארבע אמות על שש! אי ר' שמעון, הא אמר: שש על שמונה! כלעולם ר' שמעון היא, והאי תנא הוא דתניא: מצאן רצופין, ואין ביניהן מארבע אמות עד שמנה, יש להן תפוסה, ואין להן שכונת קברות. **רבי שמעון בן יהודה** אומר משום ר' שמעון: רואין את האמצעיים כאילו אינן, והשאר מצטרפין מארבע אמות ועד שמנה

{במאי אוקימתא כר' שמעון?! אימא סיפא: בודק הימנו ולהלן עשרים אמה - גמני? אי ר' שמעון, עשרים ותרתין הויין! אי רבנן, תמני סרי הויין! כלעולם רבנן היא, וכגון דבדק באלכסונא { ומדהא באלכסונא, הא נמי באלכסונא - עשרים ותרתין הויין! אחדא באלכסונא אמרינן - תרי באלכסון, לא אמרינן!

(קב"ב) <ארב שישא בריה דרב אידי אמר: לעולם ר' שמעון היא,
והכא במה עסקינן? בניפלי! {ומדהא בניפלי, הא נמי בניפלי -
תמני סרי הויין! אחדא בניפלי אמרינן - תרתני בניפלי, לא אמרינן!
{ורמי דרבנן אדרבנן, ורמי דר' שמעון אדר' שמעון, דתנן²: כרם
הנטוע על פחות מארבע אמות - **ר' שמעון** אומר: אינו כרם,
וחכמים אומרים: הרי זה כרם, ורואין את האמצעים כאילו אינן -
קשיא דרבנן אדרבנן; וקשיא דר' שמעון אדרבי שמעון! כדרבי
שמעון אדר' שמעון לא קשיא - התם, לא נטעי אינשי אדעתא
ליעקר - הכא, זימנין דמיתרמא ליה בין השמשות ומיקרי ומנחי
ליה; דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא - הכא, כיון דמינוול, לא מקרי
קבר - התם, מימר אמר: הי מינייהו דשפיר, שפיר - ודלא שפיר,
ליהוי לציבי!